

OLIV TA'LIM TIZIMIDA SUN'IY INTELLEKTNING ROLI VA TA'SIRINI ORTIB BORISHI

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari
universiteti 3-bosqich talabasi*
Bebitova Marjona

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari
universiteti 3-bosqich talabasi*
Abdusayidova Fotima
abdusayidovafotima79@gmail.com

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari
universiteti 3-bosqich talabasi*
Egamberdiyeva Ma'suda

Annotatsiya. Maqolada ta'lim tizimida sun'iy intellektning roli va ta'sirini oshirish masalasi tahlil qilinadi. Universitetlarda o'qitish jarayoniga sun'iy intellektni joriy etish, shuningdek, internet texnologiyalarini takomillashtirish zarurligi belgilandi. Ta'lim sifatini oshirish uchun sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari taqdim etilgan. Ta'lim tizimida neyron tarmoqlar va sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish va takomillashtirish zarurligiga e'tibor qaratilmoqda.

Kalit so'zlar: O'zbekiston-2030 strategiyasi, ta'lim tizimidagi innovatsiyalar, sun'iy intellekt, talaba, end-to-end texnologiyalari, sifatli ta'lim.

К ВОПРОСУ ПОВЫШЕНИЯ РОЛИ И ВЛИЯНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СИСТЕМУ ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация . В статье анализируется вопрос повышения роли и влияния искусственного интеллекта в систему образования. Выявлена необходимость внедрения искусственного интеллекта в процесс систему обучения ВУЗов, а также усовершенствования Интернет-технологии. Представлены возможности использования искусственного интеллекта в повышения качество обучения. Акцентирована внимание на вопрос о необходимости использования и совершенствования технологий

Ключевые слова : интеллект, студент, сквозные технологии, качество образование.

ON THE ISSUE OF INCREASING THE ROLE AND INFLUENCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE EDUCATION SYSTEM

Annotation. The article analyzes the issue of increasing the role and influence of artificial intelligence in the education system. The need for introducing artificial intelligence into the process of teaching at universities, as well as improving Internet technology, has been identified. The possibilities of using artificial intelligence to improve the quality of education are presented. Attention is focused on the need to use and improve the technologies of neural networks and artificial intelligence in the education system.

Key words: Uzbekistan 2030 Strategy, innovation in the education system, artificial intelligence, student, end-to-end technologies, quality education.

«O‘zbekiston-2030» strategiyasi to‘g‘risida»gi farmoni hamda 2023 yilda

strategiyani amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi qarori loyihasiga ko'ra, ustuvor yo'nalishlardan biri - har bir insonga o'z salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun munosib sharoitlar yaratish hisoblanadi. Buning uchun, jumladan, aholi talablari va xalqaro andozalarga javob beradigan ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy himoya tizimlarini yaratish ko'zda tutilgan. Sun'iy intellekt jamiyatning barcha sohalarini o'zgartirmoqda va ta'lim sohasi ham bundan mustasno emas. Texnologiya ko'plab mamlakatlarni Singapur,

Malayziya va Janubiy Koreya kabi ta'lim sohasiga texnologiya iste'molini joriy etishga majbur qildi. Ta'limning kelajagi texnologiya va uning yutuqlari bilan bog'liq, deyishimiz mumkin. Yana ilg'or mashinalar ta'lim uchun yangi imkoniyatlar ochadi va yangi muammolarni yanada samarali hal qiladi. AI sektori iqtisodchilar, siyosatshunoslar, harbiy maslahatchilar, xavfsizlik bo'yicha ekspertlar va ta'lim mutaxassislarining e'tiborini tortmoqda. Insonlar emas, balki mashinalar tomonidan namoyish etilgan aql sun'iy intellekt (AI) deb nomlanadi. Odamlar yoki hayvonlar tomonidan namoyon bo'ladigan aql ong va his-tuyg'ularga ega, boshqalari esa bunday xususiyatlarga ega emas. AI atamasi birinchi marta 1955 yilda Jon Makkarti tomonidan qo'llanilgan va u "mashinadan odam o'zini tutishi uchun oqilona bo'ladigan tarzda o'zini tutishini talab qilish" deb ta'riflagan. [1].

1950-yilda Alan Tyuring hisoblash mashinalari bir kun kelib odamlar kabi fikr yuritishi mumkin degan fikrni ommalashtirdi. U kelajakda avtomatik mashinalar odamlar aql bilan qila olmaydigan hisob-kitoblarni amalga oshirishiga ishongan. Hisoblash mashinalari ikkilik raqamlar bilan ishlaydi va asosiy savol ikkilik hisob-kitoblar inson uchun qanday ma'noga ega bo'ladi. So'nggi o'n yilliklarda mahalliy oliy ta'lim jahon ta'lim makoniga integratsiyalashuv, taqdim etilayotgan ta'lim xizmatlari sifatini oshirish, Rossiya universitetlarining xalqaro maydonda raqobatbardoshligini oshirish zarurati bilan bog'liq bo'lgan doimiy o'zgarishlar holatida bo'ldi. mamlakatda sodir bo'lgan umumiy ijtimoiy-

iqtisodiy o'zgarishlar. Zamonaviy ta'lim mobil va ochiq tizimga aylantirilmoqda. Ta'lim jarayoniga axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va elektron ta'lim resurslarining joriy etilishi yangi ta'lim paradigmasining shakllanishiga yordam berdi [2, p. 106–109].

Ta'limning raqamli transformatsiyasining mohiyati har bir talabaning raqamli texnologiyalarning o'sib borayotgan salohiyatidan foydalanish, shu jumladan sun'iy intellekt usullari va virtual haqiqatdan foydalanish asosida o'quv jarayonini shaxsiylashtirish orqali zarur ta'lim natijalariga erishishda ifodalanadi. asboblari; ta'lim muassasalarida raqamli ta'lim muhitini rivojlantirish; Internetga keng polosali ulanishni ta'minlash, katta ma'lumotlar bilan ishlash [3, p. 36].

"Sun'iy intellekt" (artificial intelligence, AI) atamasi 1956 yilda amerikalik informatika o'qituvchisi Jon Makkarti tomonidan kiritilgan. Sun'iy intellekt (AI) aqlli tizimlar va algoritmlarning odamlar tomonidan an'anaviy tarzda bajariladigan ijodiy funktsiyalarni bajarish qobiliyatini anglatadi. AIning asosiy maqsadi erishish mumkin bo'lgan kognitiv jarayonlarni aqlli modellashtirishdir. Sun'iy intellektning ta'limga integratsiyalashuvi tez o'sib borayotgan tendentsiya bo'lib, u bizning o'rganish va o'qitish uslubimizni tubdan o'zgartirishi mumkin. Sun'iy intellekt shaxsiylashtirilgan ta'lim, baholash va repetitorlik kabi ta'limning turli sohalarida qo'llanilishi mumkin. Ushbu maqolada biz ta'limda sun'iy intellektidan foydalanishni ko'rib chiqamiz va uning afzalliklari va kamchiliklarini ko'rib chiqamiz. Sun'iy intellektning ta'limdagi eng muhim afzalliklaridan biri bu har bir talaba uchun o'rganishni shaxsiylashtirish qobiliyatidir. Sun'iy intellekt algoritmlari o'quvchilarning shaxsiy ehtiyojlarini qondiradigan shaxsiylashtirilgan o'quv dasturini yaratish uchun ularning o'rganish uslubi, afzalliklari va samaradorligini tahlil qilishi mumkin.

Ushbu yondashuv talabalarga o'z tezligida o'rganishga yordam beradi va ularni eng ko'p qiziqtiradigan mavzular va mavzularga e'tibor qaratadi. Natijada,

o'quvchilar ko'proq qiziqadi, motivatsiyalanadi va ma'lumotni yaxshiroq saqlaydi.

Sun'iy intellekt, shuningdek, formativ baholashning samaradorligi va aniqligini sezilarli darajada oshirish imkoniyatiga ega. Talabalarning javoblarini tahlil qilish va tezkor fikr-mulohazalarni taqdim etish orqali sun'iy intellekt o'qituvchilarga o'quvchilar qiynalayotgan sohalarni aniqlashga va o'qitish usullarini ularning ehtiyojlariga moslashtirishga yordam beradi. Bundan tashqari, sun'iy intellekt asosidagi baholashlar real vaqt rejimida o'quvchilar faoliyati to'g'risida ma'lumotlarni taqdim etishi mumkin, bu o'qituvchilarga taraqqiyotni kuzatish va o'qitish bo'yicha ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

Sun'iy intellekt oliy o'quv yurtlarini boshqarishda ham yordam berishi mumkin, professor-o'qituvchilar va xodimlarning diqqatini muhimroq vazifalarga e'tibor qaratishdan ozod qiladi. Misol uchun, sun'iy intellektga asoslangan chatbotlar talabalar so'rovlariga javob berish, qabul jarayoniga yordam berish va talabalar ma'lumotlarini boshqarish uchun ishlatilishi mumkin. Bu vaqtni tejash va samaradorlikni oshirish, ma'muriy jarayonni yanada sodda va samarali qilish imkonini beradi. Sun'iy intellektga asoslangan repetitorlik tizimlari talabalarga shaxsiy yordam va fikr-mulohazalarni taqdim etishi sababli tobora ommalashib bormoqda. Bu tizimlar o'quvchining o'qish uslubiga moslasha oladi, ularning taraqqiyotini kuzatib boradi va qiyinchiliklarini yengib o'tishga yordam beradigan maqsadli ko'rsatmalar beradi. Bundan tashqari, sun'iy intellekt o'qituvchilari 24/7 ishlaydi va ularga istalgan joydan kirish mumkin, bu esa ta'limni yanada qulay va qulay qiladi.

Sun'iy intellekt ta'limga sezilarli ta'sir ko'rsatadigan yana bir soha - o'yinga asoslangan ta'lim tajribasini rivojlantirish. Sun'iy intellekt algoritmlari o'quvchilarni tanqidiy fikrlashga va muammolarni hal qilishga undaydigan juda qiziqarli va interaktiv o'yinlarni yaratishi mumkin. O'yinga asoslangan

ta'lim o'quvchilarga o'rganganlarini real hayot stsenariylarida qo'llash imkoniyatini beradi, ularni ijodiy fikrlashga va amalda o'rganishga undaydi.

Sun'iy intellekt ta'lim uchun juda ko'p potentsial afzalliklarga ega bo'lsa-da, e'tiborga olinishi kerak bo'lgan ba'zi kamchiliklar ham mavjud. Ta'limda sun'iy intellektning afzalliklaridan ba'zilari:

- Baholash va fikr-mulohazalar samaradorligi va aniqligini oshirish
- Har bir talaba uchun individual ta'lim
- Talabalar uchun qulaylik va imkoniyatlar kengligi
- Talabalarning faolligi va motivatsiyasining oshishi.

Shu bilan birga, e'tiborga olish kerak bo'lgan ba'zi kamchiliklar ham mavjud, jumladan:

- Amalga oshirish va texnik xizmat ko'rsatishning qimmat narxlar
- Texnologiya va Internetga bog'liqlik
- Kitoblar o'qimaslik holatlarining ko'payishi
- Maxfiylik bilan bog'liq muammolar

Odin algoritmlarida tarafkashlik Oliy ta'limdagi sun'iy intellektning asosiy muammolardan biri bu talabalar ma'lumotlarining maxfiyligi va xavfsizligidir. Sun'iy intellekt algoritmlari talabalarning katta hajmdagi ma'lumotlarini to'plash va tahlil qilishda, bu ma'lumotlarning ruxsatsiz kirish va noto'g'ri foydalanishdan himoyalanganligini ta'minlash muhimdir. Oliy ta'limda sun'iy intellektning yana bir muammosi - bu tarafkashlik va kamsitish xavfi. Sun'iy intellekt algoritmlari ma'lumotlardagi mavjud nohaqlikni davom ettirishi mumkin, bu esa o'quvchilarga nisbatan adolatsiz va tengsiz munosabatda bo'lishiga olib keladi. Shu bois shaffof, hisob beruvchi va xolis bo'lgan sun'iy intellekt tizimlarini ishlab chiqish orqali ushbu muammolarni hal qilish muhimdir.

Sun'iy intellektning ta'limga integratsiyalashuvi biz o'rganish va o'qitish uslubimizni tubdan o'zgartirishi mumkin. Sun'iy intellekt o'quvchilarga shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasi, aniq va samarali baholash, maqsadli yordam va

fikr-mulohazalarni taqdim etishi mumkin. Biroq, sun'iy intellektning mumkin bo'lgan tuzoqlarini ko'rib chiqish va uning mas'uliyatli va axloqiy tarzda amalga oshirilishini ta'minlash juda muhimdir. Sun'iy intellektning ta'limga integratsiyalashuviga ehtiyotkorlik bilan yondashish va uning afzalliklari va kamchiliklari o'rtasida muvozanatni saqlash kerak, bu talabalar va butun ta'lim tizimi uchun foydali bo'lishi kerak.

REFERENCES:

1. Jeremy Knox, Y. W. (2019). Artificial Intelligence and Inclusive Education: Speculative Futures and Emerging Practices. Springer.

4 Depersonalizatsiya - psixopatologik alomat , insonning o'zini o'zi anglashning buzilishi va uning ruhiy xususiyatlarining begonalashishi bilan tavsiflanadi.

510 May 2024 <https://nuu.uz/> International Scientific and Practical Conference